

Dr hab. Jarosław Krajka, prof. UMCS
Katedra Lingwistyki Stosowanej
Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa UMCS

**Recenzja w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego
dr Joannie Góreckiej (Instytut Języków i Literatur Romańskich, Wydział
Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)**

1. Życiorys naukowy Habilitantki

Dr Joanna Górecka uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych w 2003 na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu po ukończeniu Doktoranckiego Studium Wydziałowego (lata 1999-2003). Rozprawa doktorska pt. *La communication académique orale et le développement de la pensée critique en contexte exolingue* została przygotowana pod kierunkiem prof. dr hab. Weroniki Wilczyńskiej, a recenzje wykonali prof. dr hab. Halina Widła (Uniwersytet Śląski) oraz śp. prof. dr hab. Włodzimierz Sobkowiak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza). Bezpośrednio po obronie doktoratu, w 2003 roku, dr Górecka została zatrudniona na stanowisku adiunkta w Zakładzie Dydaktyki Języków Romańskich, natomiast od 2019 roku jest starszym wykładowcą w Zakładzie Akwizycji Języka i Glottodydaktyki w Instytucie Języków i Literatur Romańskich na Wydziale Neofilologii UAM. Zatem cała kariera naukowa Habilitantki, od początku studiów doktoranckich aż do momentu ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, ogniskowała się w tym samym środowisku naukowym Wydziału Neofilologii UAM i jednostek wydziałowych zajmujących się romańskim

językoznawstwem stosowanym. Habilitantka wypełnia zatem pierwszy wymóg do nadania stopnia doktora habilitowanego określony w art. 219 ust. 1 ustawy, jakim jest posiadanie stopnia doktora.

2. Ocena osiągnięcia naukowego zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 a ustawy p.s.w.n.

Habilitantka wskazała jako osiągnięcie naukowe zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2a ustawy p.s.w.n. następującą monografię jednoautorską: Górecka, Joanna. 2022. *Konstruowanie wiedzy w pisemnych i asynchronicznych interakcjach online. Nowe możliwości dla dydaktyki języków obcych*, wydaną przez Wydawnictwo Naukowe UAM (recenzenci wydawniczy prof. dr hab. Jolanta Sujecka-Zajac oraz dr hab. Magdalena Sowa, prof. UMCS). Celem badań opisanych w monografii było określenie zasad organizacji procesów uczenia się w środowisku *online*, zbadanie, w jakim zakresie i pod jakimi warunkami interakcje realizowane *online* sprzyjać mogą rozwijaniu sprawności argumentacyjnych i budowaniu wiedzy osobistej oraz ustalenie kategorii opisu i oceny pozwalających modelować procesy uczenia się w grupie w zadaniach opartych na odpowiedzialności indywidualnej rozmówców, którzy przestrzegają w swoich wypowiedziach standardów myślenia krytycznego. W tym celu, Autorka

- przeprowadziła w rozdziałach 1-5 refleksję teoretyczną nad specyfiką interakcji podejmowanych w zapośredniczonej elektronicznie komunikacji;
- ukazała interakcje w komunikacji elektronicznej w ujęciu teorii językoznawczych (w szczególności tzw. francuskiej analizy dyskursu);
- przedstawiła cechy pisemnej i asynchronicznej komunikacji *online* o orientacji argumentacyjnej, realizowanej w publicznej i prywatnej przestrzeni internetowej

w powiązaniu z właściwościami wspólnot dyskursywnych, jakie tworzą użytkownicy danego forum;

- wykazała cechy gatunkowe dyskusji rzeczowej jako gatunku akademickiego;
- omówiła teoretyczne podstawy procesu uczenia się w zadaniach opartych na interakcji grupowej, realizowanych zarówno w komunikacji bezpośredniej jak i zapośredniczonej;
- przedstawiła właściwości interakcji zorientowanej na budowanie wiedzy w oparciu o kategorie opisu wyodrębnione w badaniach nad pisemnymi i asynchronicznymi interakcjami *online* o charakterze argumentacyjnym.

Działania te zostały zrealizowane w pięciu rozdziałach o charakterze teoretycznego przeglądu literatury przedmiotu wraz z wskazaniem aplikatywnymi dla dydaktyki akademickiej, wpisujące się w nurt reprezentowanej przez Weronikę Wilczyńską dydaktyki autonomizacyjnej. Poszczególne rozdziały poświęcone zostały wprowadzeniu do nauczania/uczenia się wspomaganego komputerowo (Rozdział 1), forum jako narzędziu do zarządzania uczniowskimi interakcjami w zdalnych oraz mieszanych formach nauczania/uczenia się (Rozdział 2), zasadom organizowania procesów uczenia się w kształceniu instytucjonalnym w paradygmacie dydaktyki konstruktywistycznej (Rozdział 3), specyfice komunikacji na forum w przestrzeni medialnej w ujęciu tzw. francuskiej metody analizy dyskursu (Rozdział 4) oraz dyskusji online z perspektywy dydaktycznej (Rozdział 5). Rozdziały teoretyczne wykazują ogromną erudycję Autorki, Jej wręcz benedyktyńską pracę na rzecz zestawiania różnych podejść, ujęć teoretycznych i badań empirycznych relewantnych dla omawianych tematów, umiejętności analizy i syntezy przytaczanych teorii, zdolność do wskazywania

aplikacji dydaktycznych. Stan badań nad konstruowaniem wiedzy w pisemnych interakcjach *online* zawiera się, jak wspomniano powyżej, aż w pięciu z sześciu rozdziałach monografii, został zrealizowany w oparciu o ogromną liczbę źródeł publikowanych głównie przez francuskich i polskich badaczy (choć w rozdziałach 1 i 2 Autorka odwołuje się również do kluczowych anglojęzycznych autorów, zwłaszcza tych zajmujących się telewspółpracą), a dr Górecka zadbała również o zachowanie możliwie przystępnej formy prezentacji przy jednoczesnym dochowaniu szczegółowości opisu (np. poprzez liczne ujęcia tabelaryczne). Znacznym osiągnięciem części teoretycznej recenzowanej monografii jest skuteczne operowanie polskojęzycznymi terminami specjalistycznymi właściwymi dla dziedziny nauczania języków obcych wspomaganego komputerowo – cieszy, że Autorka zdecydowała się napisać monografię w języku polskim a nie francuskim, co byłoby zapewne dużo łatwiejsze z punktu widzenia terminologii fachowej, a Jej precyzja terminologiczna oraz umiejętność ustalania terminów nieistniejących w polskojęzycznej literaturze na podstawie źródeł anglo- i francuskojęzycznych zasługuje na pochwałę.

Wymogiem *sine qua non* dla badań glottodydaktycznych jest weryfikacja empiryczna postawionych hipotez czy pytań badawczych formułowanych w określonych kadrach teoretycznych. Najbardziej zatem rozbudowana część przeglądowa, nawet skonstruowana w oparciu o jeszcze większą niż u Habilitantki ilość opublikowanych wcześniej prac, nie zrekompensuje braku działań empirycznych jako elementu wiedzytwórczego. W przypadku monografii wskazanej przez dr Joannę Górecką jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu ustawy badania własne zostały zrelacjonowane w rozdziale szóstym. Autorka zdecydowała się na prowadzenie badań wyłącznie

jakościowych za pośrednictwem metody „badania w działaniu”, która była realizowana na przestrzeni 5 lat (począwszy od roku akademickiego 2013/2014 aż do 2018/2019) w macierzystej jednostce Habilitantki w ramach zajęć z praktycznej nauki języka francuskiego. Składające się z trzech etapów badanie w działaniu miało na celu wypracowanie modelu dyskusji rzeczowej dostosowanego do specyficznych potrzeb kształcenia na kierunkach filologicznych, przy krytycznej adaptacji istniejących rozwiązań, tak, by zaproponowany model dyskusji rzeczowej mógł wspierać budowanie czytelných i współdzielonych przez partnerów dydaktycznych oczekiwań wobec interakcji jako doświadczenia uczenia się. Drugim celem badania było określenie potrzeb osób uczących się i kierunków interwencji dydaktycznej, nakierowanej na wdrożenie studentów do pracy w środowisku wirtualnym. Efektem tych działań było wypracowanie szeregu zasad regulujących pracę nauczyciela, kluczowych dla opracowania kontraktu dydaktycznego, który wspiera uczniów w podejmowaniu i prowadzeniu interakcji na forum, konstruowania scenariusza zadania dyskusji rzeczowej *online*, a także jego wprowadzania jako innowacji dydaktycznej. Rozdział szósty ma również istotną wartość aplikatywną – zaproponowane rozwiązania dostarczają wskazówek dla bardziej skutecznego włączania elementów pracy zdalnej na kursach akademickich, pokazując drogę rozwijania umiejętności konstruowania znaczeń w interakcjach argumentacyjnych prowadzonych *online* oraz tryb wypracowywania scenariuszy zadań, które mogłyby wspierać realizację określonych celów kształcenia.

W tym momencie niestety niżej podpisany pozwoli sobie na uwagę krytyczną – w stosunku do przebogatej w treść, przywoływane teorie i kontrastowane poglądy części teoretycznej (rozdziały 1-5), całość działań empirycznych zrelacjonowanych tylko w 1

rozdziale, zwłaszcza biorąc pod uwagę brak działań quasi-eksperymentalnych dostarczających „twarde dane” do analiz ilościowych, niewielką ilość uczestników (kilkunastu w każdej grupie), uznaniowy dobór próby oraz stosunkowo niewielki korpus wygenerowanych komentarzy (po kilkadziesiąt w każdym z trzech etapów badania), wywołuje pewien niedosyt. Nie bardzo wiadomo, dlaczego Autorka nie zdecydowała się na zastosowanie jeszcze 1-2 innych technik zbierania danych, co zapewniłoby oczekiwaną od badań glottodydaktycznych triangulację, zwłaszcza tak istotną w przypadku niewielkich i uznaniowych prób.

Podobnie nie do końca zrozumiała jest decyzja Autorki o umieszczeniu wyników wszystkich trzech etapów badania łącznie – można było inaczej skonstruować część badawczą, dzieląc ją na krótsze wyodrębnione rozdziały odpowiadające poszczególnym fazom badania. Taki format relacjonowania badań pozwala lepiej wyodrębnić efekty poszczególnych etapów jak również przypisać rezultaty do uczestników.

Podsumowując ocenę monografii, kompleksowa realizacja problemu konstruowania wiedzy w dyskusjach prowadzonych w formach pisemnych i asynchronicznych interakcji *online* w procesie nabywania języka obcego na poziomie zaawansowanym, bogactwo ujęć teoretycznych, umiejętne zastosowanie wybranej teorii językoznawczej (tzw. francuskiej szkoły analizy dyskursu) do badania sytuacji interakcyjnych oraz systemowość analizy zebranych danych językowych w pełni uprawniają do uznania monografii *Konstruowanie wiedzy w pisemnych i asynchronicznych interakcjach online. Nowe możliwości dla dydaktyki języków obcych*, wydanej przez Wydawnictwo Naukowe UAM, za osiągnięcie naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny „językoznawstwo”.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowego i organizacyjnego Habilitantki

W okresie po obronie doktoratu (od 2003 roku) dr Joanna Górecka opublikowała 1 monografię autorską w języku francuskim (wydaną w Polsce), stanowiącą wersję drukowaną rozprawy doktorskiej; 2 monografie wieloautorskie stanowiące pokłosie projektów naukowych finansowanych ze środków europejskich, z czego 1 została wydana na macierzystej uczelni, druga natomiast na Uniwersytecie w Liege (wkład dr Góreckiej wahał się między 10 a 20%), 20 rozdziałów w tematycznych monografiach zbiorowych (w większości indywidualnych), stanowiących najczęściej pokłosie konferencji glottodydaktycznych (w szczególności dorocznych konferencji Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego), 21 artykułów naukowych opublikowanych w wiodących polskich czasopismach glottodydaktycznych (*Glottodidactica*, *Języki Obce w Szkole*, *Neofilolog*, *Studia Romanica Posnaniensia*). W wymiarze ilościowym dorobek naukowy budzi znaczny podziw, można bez wątplenia stwierdzić, że przez 20 lat aktywności naukowej dr Joanna Górecka była jednym z głównych romańskich językoznawców stosowanych zajmujących się komunikacją zapośredniczoną przez komputer i dydaktycznymi zastosowaniami technologii informacyjno-komunikacyjnych, a Jej publikacje w dużej mierze kształtowały polskich badaczy oraz miały wpływ na praktykę szkolną docierając do nauczycieli języków obcych za pośrednictwem czasopism do nich skierowanych. Na istotny wkład Habilitantki w polską praktykę dydaktyczną miało również współorganizowanie aż 7 konferencji naukowych, w których zawsze wymiar aplikatywny miał istotne znaczenie, oraz 5 tomów współredagowanych czasopism (*Neofilolog*). Bogaty dorobek naukowy dopełnia imponująca lista wystąpień konferencyjnych (46 pozycji), na których dr Górecka zawsze prezentowała bardzo

dobrze osadzone w literaturze, odpowiednio zaprojektowane i sprawnie opisane badania własne.

Dorobek naukowy w postaci wyżej wymienionych artykułów w polskich czasopismach oraz rozdziałów opublikowanych w wydawanych głównie w Polsce tematycznych monografiach zbiorowych cechuje wyraźna zbieżność tematyczna i konsekwencja badawcza w ramach pięciu głównych obszarów dociekań naukowych: 1. Wdrażanie studentów do dyskursu akademickiego poprzez kształcenie umiejętności argumentacyjnych oraz rozwijanie postawy myśliciela krytycznego; 2. Wykorzystywanie nowych technologii w kształceniu językowym i akademickim: nowe kompetencje nauczyciela i ucznia; 3. Podejście dyskursywne w rozwijaniu kompetencji komunikacyjnej; 4. Dyskursywne modele interakcji pisemnej i asynchronicznej online: konstruowanie sytuacji uczenia się w dyskusji; 5. Wykorzystanie tekstów literackich na lekcji języka obcego. Z racji zainteresowań naukowych Recenzenta dorobek zgromadzony w punkcie 2 i 5 stanowił obszar największego zainteresowania niżej podpisanego, który wysoko ocenia wystąpienia konferencyjne oraz publikacje dr Góreckiej z uwagi na ich aktualność technologiczną, znakomite osadzenie w relewantnych teoriach językoznawczych, sprawność w budowaniu terminologii w j. polskim dla rozwijającej się dziedziny CALL oraz skrupulatność rozważań badawczych.

Jednocześnie nie można nie zauważyć, że zamierzenie budowania dorobku polskiej glottodydaktyki wspomaganego komputerowo i rozwijania praktyki szkolnej niestety skutkowało raczej niewielką aktywnością naukową za granicą oraz dużo mniejszą rozpoznawalnością Jej dorobku poza Polską. Z 46 wystąpień konferencyjnych jedynie 6 odbyło się za granicą (choć większość konferencji naukowych organizowanych

w kraju miało charakter międzynarodowy, a dr Górecka prezentowała na nich wyniki swoich badań w języku francuskim). Widać to również w danych bibliometrycznych, gdzie liczba cytowań Google Scholar na poziomie 59 (index Hirscha 5) oraz Scopus w liczbie 5 (index Hirscha 2) w dużej mierze spowodowane były przewagą aktywności naukowej w wymiarze krajowym nad międzynarodowym. Z 21 artykułów naukowych jedynie 1 został opublikowany w czasopiśmie zagranicznym (razem z I. Orchowską, *Revue internationale MÉTHODAL*). Nie ulega wątpliwości, że znając od 20 lat potencjał naukowy dr Joanny Góreckiej, obserwując Jej dokonania na dorocznych konferencjach PTN czy podziwiając Jej sprawność organizacyjną na kolejnych konferencjach, sympozjach czy tomach czasopism można oczekiwać publikowania w dużo bardziej rozpoznawalnych zagranicznych czasopismach oraz wygłaszania dużo większej liczby wystąpień konferencyjnych za granicą.

Dorobek organizacyjny dr Joanny Góreckiej jest równie imponujący, co Jej lista publikacji – sprawowanie przez 18 lat funkcji sekretarza Komitetu Okręgowego Olimpiady Języka Francuskiego, w tym współorganizacja etapu ogólnopolskiego w charakterze sekretarza oraz członkini komisji egzaminacyjnej, wykonywanie obowiązków opiekuna praktyk dydaktycznych, koordynatora instytutowego ds. e-learningu czy członka komisji rekrutacyjnej na studia stacjonarne i niestacjonarne I i II stopnia, jurora konkursów recytatorskich i tłumaczeniowych wskazują na umiejętność łączenia dużej aktywności naukowej ze sprawnością organizacyjną.

4. Ocena aktywności naukowej lub artystycznej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

(art. 219 pkt. 3 ustawy p.s.w.n.)

W ramach wypełnienia ustawowego wymogu aktywności naukowej w innych instytucjach naukowych, w szczególności zagranicznych, dr Joanna Górecka wymienia w swoim autoreferacie udział w 4 projektach badawczych (2 zewnętrznych finansowanych ze środków europejskich i 2 wewnętrznych macierzystego Uniwersytetu, jednak z partnerami europejskimi) oraz 4 wyjazdy Erasmus+. W chwili obecnej wyjazdy dydaktyczne w ramach stypendium Erasmus+ należy traktować jako naturalny element rozwoju dydaktycznego każdego pracownika badawczo-dydaktycznego, stąd wymienione przez Habilitantkę pobyty w Uniwersytecie Rennes 2 we Francji nie mogą stanowić, w ocenie niżej podpisanego, zasadniczej formy realizacji określonego w Ustawie kryterium. Warto jednak podkreślić, że w efekcie wyjazdów dydaktycznych do Uniwersytetu Rennes 2 dr Górecka została członkinią zespołu badawczego LIDILE (Linguistique – Ingénierie – Didactique des Langues) utworzonego na tej uczelni. W ramach swojej działalności badawczej Habilitantka wygłaszała wykłady na forum tego zespołu, prezentowała wyniki swoich badań i wykonywała obowiązki członka komitetu naukowego konferencji naukowych organizowanych przez grupę.

Zatem ocena realizacji aktywności naukowej w więcej niż jednej uczelni, zwłaszcza zagranicznej, będzie opierać się w szczególności na opisanym przez dr Górecką udziale w projektach badawczych prowadzonych z ośrodkami zagranicznymi. Dwa takie projekty badawcze zostały zrealizowane w latach 2005-2007 (*Pour le multilinguisme: exploiter à l'école la diversité des contextes européens*, projekt koordynowany przez Uniwersytet w Liège, partnerzy z Belgii, Luksemburga, Niemiec, Polski i Grecji, finansowany przez Europejski Program Socrates, nr konwencji 2005-

2397/001-001 SO2 61OBGE) oraz 2019-2022 (Développement d'un espace collaboratif FLE: Littérature, Apprentissage, Migration, Exil, koordynowany przez Uniwersytet w Rennes i realizowany we współpracy z Uniwersytetem w Bańskiej Bystrzycy). O ile w pierwszym projekcie rola dr Góreckiej była raczej pomocnicza (w kwietniu 2006 r., na zebraniu uczestników projektu zorganizowanym na Uniwersytecie w Liège reprezentowała, wraz z prof. W. Wilczyńską i dr E. Mosorką, polski zespół, przedstawiała dane pozyskane w trakcie badania terenowego przeprowadzonego w powiecie ślubickim i w Poznaniu oraz brała udział w wypracowywaniu kierunków ich analizy), to w drugim projekcie Habilitantka odegrała bardzo istotną rolę – pełniła funkcję członka zarządu, została imiennie wskazana jako osoba odpowiedzialna za cyfrowe produkcje wypracowane przez polski zespół, brała czynny udział w opracowaniu koncepcji projektu oraz w przygotowaniu wniosku formalnego. Mimo ograniczeń w podróży spowodowanych restrykcjami związanymi z COVID-19 projekt został zrealizowany, do czego walenie przyczyniła się Habilitantka.

Podsumowując zatem całokształt współpracy naukowej dr Góreckiej z innymi uczelniami poza macierzystą, można z całą odpowiedzialnością stwierdzić, że potwierdzona publikacjami i wystąpieniami konferencyjnymi działalność Habilitantki w projektach badawczych realizowanych w konsorcjach z uczelniami zagranicznymi wypełnia ustawowy wymóg aktywności naukowej w więcej niż jednej uczelni, zwłaszcza zagranicznej.

5. Konkluzja

Biorąc pod uwagę jednoznacznie pozytywną ocenę przedstawionego przez Habilitantkę osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 a ustawy p.s.w.n., pozostałego dorobku naukowego i organizacyjnego oraz aktywności naukowej realizowanej w więcej niż jednej placówce naukowej, w tym zagranicznej (art. 219 pkt. 3 ustawy p.s.w.n.), z całą mocą stwierdzam, że dr Joanna Górecka wypełnia wszelkie wymogi dla uzyskania stopnia doktora habilitowanego w dyscyplinie językoznawstwo i niniejszym przedstawiam pozytywną recenzję dorobku naukowego Habilitantki.

Lublin, 25.07.2023 r.

